

Uniwersytet
Wrocławski

Renta w prawie polskim

*pod redakcją
Moniki Dreli*

Wrocław 2016

Renta w prawie polskim

Renta w prawie polskim

**pod redakcją
Moniki Dreli**

Wrocław 2016

Komitet Redakcyjny

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

mgr Bożena Górna – członek

mgr Aleksandra Dorywała – sekretarz

Recenzent: *dr hab. Krzysztof Zagrobelny*

© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Korekta: *Anna Noga-Grochola*

Projekt i wykonanie okładki: *Andrzej Malenda*

Skład i opracowanie techniczne: *Magdalena Gad, Tomasz Kalota eBooki.com.pl*

Druk: *Drukarnia Beta-druk, www.betadruk.pl*

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-65431-12-7 (druk)

ISBN 978-83-65431-13-4 (online)

Spis treści

CZĘŚĆ I. RENTA Z MAJĄTKU PRYWATNEGO

Monika Drela

Renta jako prawo podmiotowe prawa cywilnego	15
1. Zagadnienia wstępne.....	15
2. Powstanie prawa do renty.....	17
3. Termin płatności rat renty.....	18
4. Charakterystyka prawa do renty.....	21

Monika Drela

Renta deliktowa	23
1. Pojęcie deliktu i renty deliktowej.....	23
1.1. Uszkodzenie ciała.....	25
1.2. Rozstrój zdrowia.....	26
2. Naprawienie szkody – odszkodowanie a renta.....	27
3. Odpowiedzialność za szkodę przyszłą a żądanie ustalenia przez sąd odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości.....	31
4. Przesłanki powstania prawa do renty z art. 444 § 2 k.c.	32
4.1. Utrata zdolności do pracy zarobkowej.....	32
4.2. Zwiększenie się potrzeb.....	36
4.3. Zmniejszenie widoków powodzenia na przyszłość.....	37
5. Wysokość i waluta raty rentowej w wyroku.....	37
6. Termin końcowy renty z art. 444 § 2 k.c.....	39
7. Zmiana wysokości renty deliktowej po uprawomocnieniu się wyroku.....	39
8. Przyczynienie się poszkodowanego a wysokość renty deliktowej.....	40
9. Prawo do renty a szkoda wywołana zdarzeniem medycznym.....	41
10. Zmiana wysokości lub czasu trwania renty deliktowej art. 907 § 2 k.c.....	45
11. Renta tymczasowa.....	47
12. Kapitalizacja renty deliktowej.....	48
13. Renta deliktowa a umowa o rentę.....	49

Monika Tenenbaum-Kulig

Renta z art. 446 § 2 k.c.	51
1. Zagadnienia ogólne.....	51
2. Renta obligatoryjna.....	54
2.1. Uwagi wstępne.....	54

2.2. Podmioty uprawnione do alimentacji na mocy ustawy.....	59
2.2.1. Obowiązek alimentacyjny między małżonkami	59
2.2.2. Obowiązek alimentacyjny między małżonkami rozwiedzionymi, pozostającymi w orzeczonej separacji oraz w razie unieważnienia małżeństwa.....	63
2.2.3. Uprawnienia matki dziecka pozamałżeńskiego	64
2.2.4. Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dziecka	66
2.2.5. Uprawnienia dziecka, którego ojciec zmarł przed narodzinami tego dziecka	70
2.2.6. Przynależność	71
2.2.7. Pozostałe obowiązki alimentacyjne między krewnymi w linii prostej	72
2.2.8. Obowiązek alimentacyjny między rodzeństwem.....	73
2.2.9. Obowiązek alimentacyjny między powinowatymi.....	74
3. Renta fakultatywna.....	76
4. Zbieg roszczeń o rentę obligatoryjną i fakultatywną	83
5. Wysokość renty	84
6. Czas trwania renty	91
7. Zmiana wysokości lub czasu trwania renty	92
Katarzyna Górka	
Przedawnienie roszczenia o rentę deliktową.....	95
1. Przedawnienie jako instytucja ograniczająca w czasie realizację roszczeń rentowych	95
2. Regulacja prawna	96
3. Przedmiot przedawnienia	100
4. Terminy przedawnienia	104
5. Początek biegu przedawnienia (<i>dies a quo</i>)	106
5.1. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia o rentę.....	106
5.2. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia o zapłatę poszczególnych rat rentowych.....	110
6. Koniec biegu przedawnienia (<i>dies ad quem</i>)	112
Anna Stangret-Smoczyńska	
Umowa renty.....	115
1. Uwagi ogólne	115
2. Charakter prawa do renty	116
3. Pojęcie i elementy przedmiotowo istotne	120

4. Renta jako umowa nieodpłatna	124
4.1. Renta nieodpłatna i niecelowa.....	127
4.2. Renta nieodpłata i celowa	128
5. Renta odpłatna.....	132
5.1. Renta odpłatna wzajemna.....	133
6. Wykonanie i nienależyte wykonanie zobowiązania.....	135
7. Forma umowy renty	136
8. Czas trwania umowy	137
9. Terminy spełnienia świadczenia.....	141
10. Śmierć uprawnionego do renty i jej skutki	144
11. Zmiana wysokości rat renty	146
12. Umowa o rentę deliktową	149

Joanna Kuźmicka-Sulikowska

Renta dla uprawnionego z tytułu umowy o dożywocie	153
1. Uwagi ogólne	153
2. Renta na podstawie art. 913 § 1 k.c.	154
2.1. Przesłanki zamiany uprawnień z tytułu umowy o dożywocie na rentę.....	154
2.2. Podmioty uprawnione do wystąpienia z żądaniem zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę	157
2.3. Orzeczenie sądu.....	160
2.4. Wysokość renty i jej charakter prawny	162
3. Renta orzekana na podstawie art. 914 k.c.	168
4. Zamiana wszystkich lub niektórych uprawnień dożywotnika na rentę w drodze umowy.....	174
5. Renta przyznawana na podstawie art. 915 k.c.	175

CZĘŚĆ II. RENTA ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Małgorzata Czeredys-Wójtowicz

Renta w prawie zabezpieczenia społecznego.....	179
1. Zagadnienia wprowadzające	180
2. Pojęcie ubezpieczonego	184
3. Katalog świadczeń	185
4. Wniosek o rentę – uwagi ogólne.....	186

Helena Pławucka

Renta z tytułu niezdolności do pracy	189
1. Uwagi ogólne	189

2. Przesłanki nabycia renty	190
2.1. Niezdolność do pracy	190
2.2. Niezdolność do pracy a niepełnosprawność.....	196
2.3. Zasady i tryb orzekania o niezdolności do pracy	198
2.4. Staż rentowy.....	200
2.5. Powstanie niezdolności do pracy w wymaganych okresach.....	203
3. Rozmiar i czas pobierania renty	204
4. Renta szkoleniowa	208
5. Uwagi końcowe.....	211

Małgorzata Czeredys-Wójtowicz

Renta rodzinna.....	215
1. Śmierć żywiciela	215
2. Całkowita niezdolność do pracy	216
3. Osoby uprawnione do uzyskania prawa do renty rodzinnej	220
3.1. Dzieci własne oraz dzieci małżonka	221
3.1.1. Dzieci własne i dzieci małżonka.....	221
3.1.2. Student a prawo do renty rodzinnej	221
3.1.3. Dziecko dorosłe	224
3.2. Wnuki, rodzeństwo i inne dzieci przyjęte na wychowanie	225
3.3. Dodatek dla sieroty zupełnej	226
3.4. Renta rodzinna dla małżonka (wdowy/wdowca)	227
3.4.1. Przesłanka wieku wdowy/wdowca	229
3.4.2. Niezdolność do pracy.....	229
3.4.3. Osoby przyjęte na wychowanie	230
3.5. Renta dla rozwiedzionego małżonka.....	230
3.6. Renta dla rodziców.....	232

Małgorzata Czeredys-Wójtowicz

Renta z tytułu wypadku w drodze do pracy lub z pracy	235
1. Uwagi wstępne	235
2. Renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w pracy.....	235
3. Uprawniony do świadczenia	236
4. Definicja wypadku w drodze do pracy lub z pracy	237
4.1. Droga do pracy lub z pracy	239
4.2. Przerwa w drodze do pracy lub z pracy	241
5. Niezdolność do pracy.....	244

6. Wypadek przy pracy.....	245
6.1. Nagłość zdarzenia	247
6.2. Przyczyna zewnętrzna	248
6.3. Protokół powypadkowy.....	248
7. Renta z tytułu choroby zawodowej	248
8. Renta rodzinna wypadkowa	249
8.1. Osoby uprawnione.....	249
8.2. Wysokość renty rodzinnej wypadkowej.....	250
Karolina Stopka	
Renty z tytułu wypadków powstałych „w szczególnych okolicznościach”	251
1. Renty z tytułu wypadków w szczególnych okolicznościach przysługujące na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach	252
2. Renty z tytułu wypadków „w szczególnych okolicznościach” przysługujące na podstawie aktów wykonawczych.....	256
2.1. Świadczenia rentowe na podstawie rozporządzenia MSWiA z dnia 26 listopada 1997 r.	257
2.2. Świadczenia rentowe na podstawie rozporządzenia MSW z dnia 15 października 1991 r.	260
Helena Pławucka	
Renta inwalidzka w systemie zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych	263
1. Uwagi wstępne	263
2. Rys historyczny	265
3. Warunki nabycia renty	267
3.1. Zwolnienie ze służby.....	267
3.2. Staż w służbie.....	268
3.3. Inwalidztwo.....	269
3.4. Związek ze służbą	273
4. Wysokość renty	276
5. Ustanie, zawieszenie i ograniczenie prawa do renty.....	280
6. Tryb postępowania	284
7. Zakończenie	285
Karolina Stopka	
Renty z ubezpieczenia społecznego rolników	287
1. Renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy	287
1.1. Podmioty uprawnione do renty	287

1.2. Warunki nabycia prawa do renty	289
1.2.1. Pojęcie całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym .	289
1.2.2. Posiadanie wymaganego stażu ubezpieczeniowego	291
1.2.3. Powstanie całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rol- nym w ustawowo określonym momencie.....	294
1.3. Wymiar, wysokość i zasady wypłacania renty	294
1.4. Zbieg prawa do renty z prawem do innych świadczeń	300
1.4.1. Zbieg prawa do renty z prawem do innych świadczeń z ubezpiecze- nia społecznego rolników	300
1.4.2. Zbieg prawa do renty z prawem do świadczeń z innego systemu ubezpieczenia.....	300
2. Renta rolnicza szkoleniowa.....	301
3. Renta rodzinna	303
3.1. Podmioty uprawnione do renty rodzinnej	303
3.1.1. Dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposo- bione	304
3.1.2. Przyjęte na wychowanie i utrzymanie wnuki, rodzeństwo i inne dzieci.....	306
3.1.3. Wdowa, wdowiec i małżonka rozwiedziona	307
3.1.4. Rodzice	309
3.2. Wymiar, wysokość i niektóre problemy związane z realizacją prawa do ren- ty rodzinnej.....	309
Renata Babińska-Górecka	
Renty „wyjątkowe” przewidziane w prawie ubezpieczeń społecznych.....	313
Monika Lewandowicz-Machnikowska	
Renta socjalna.....	327
1. Regulacja prawna.....	327
2. Przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej	327
3. Wysokość renty socjalnej.....	330
4. Postępowanie w sprawie przyznania renty socjalnej	332
5. Problem charakteru prawnego renty socjalnej	333
Bibliografia	337

Bibliografia

- Andrzejewski M., *Ochrona praw dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej (Dziecko – rodzina – państwo)*, Kraków 2003.
- Antonów K., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2004 r., I UK 123/04*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2005, nr 11.
- Antonów K., *Renta z tytułu niezdolności do pracy*, [w:] U. Jackowiak (red.), *Ryzyko niezdolności do pracy w zabezpieczeniu społecznym*, PSUS, Gdańsk 2006.
- Antonów K., Bartnicki M., *Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz*, Kraków–Warszawa, 2007.
- Antonów K. (red.), *Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Komentarz*, Warszawa 2009.
- Antonów K. [et al.] (red.), *Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Babińska R., *Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych*, Warszawa 2007.
- Bagińska E., *Kompensacja utraconej szansy – problem związku przyczynowego czy szkody?*, [w:] A. Olejniczak [et al.] (red.), *Współczesne problemy prawa zobowiązań*, Warszawa 2015.
- Bagińska E., *Działalność wojewódzkich komisji do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych a wykonywanie władzy publicznej*, [w:] E. Kowalewski (red.), *Kompensacja szkód wynikłych ze zdarzeń medycznych. Problematyka cywilnoprawna i ubezpieczeniowa*, Toruń 2011.
- Bałwicka-Szczyrba M., *Przedawnienie roszczeń z tytułu odpowiedzialności deliktowej za szkody przyszłe na osobie*, Poznań 2008.
- Bartnicki M. [w:] K. Antonów (red.), *Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz*, Warszawa 2009.
- Bączyk M., *Odszkodowanie za utracone korzyści na skutek bezprawnej decyzji administracyjnej*, [w:] M. Nesterowicz (red.), *Czyny niedozwolone w prawie polskim i prawie porównawczym*, Warszawa 2011.
- Bączyk-Rozwadowska K., *Koncepcja no fault compensation a polski system kompensacji szkód doznanych w następstwie zdarzeń medycznych*, [w:] A. Olejniczak [et al.] (red.), *Współczesne problemy prawa zobowiązań*, Warszawa 2015.
- Bączyk-Rozwadowska K., *Odpowiedzialność cywilna za szkody wyrządzone przy leczeniu*, Toruń 2013.
- Bąkowski T., *Administracyjnoprawna sytuacja jednostki w świetle zasady pomocniczości*, Warszawa–Kraków 2007.
- Bielski J., Błada E., *Zdrowie i kultura fizyczna na przestrzeni dziejów*, Kraków–Wyszków–Pułtusk 2014.

- Bielski P., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2005 roku I UK 16/05*, „Rejent”, 2008, nr 1.
- Bieniek G., [w:] G. Bieniek (red.), *Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga trzecia. Zobowiązania, tom 1*, Warszawa 2006.
- Bieniek G., [w:] G. Bieniek [et al.], *Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga trzecia. Zobowiązania, t. 1*, Warszawa 2011.
- Bogucka I., *Państwo prawne a problem uznania administracyjnego*, „Państwo i Prawo” 1992, z. 10.
- Brzozowski A., [w:] E. Łętowska (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo zobowiązań – Część ogólna, t. 5*, Warszawa 2006.
- Burian B., [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Burian B., *Roszczenie małoletniego o rentę z tytułu uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia*, [w:] E. Marszałkowska-Krześ, *Aktualne zagadnienia prawa prywatnego*, Wrocław 2012.
- Cisek A., [w:] E. Gniewek (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2006, 2008, 2011.
- Cieplicki M., *Renty inwalidzkie w rolnictwie – mity i fakty*, „Ubezpieczenia w Rolnictwie. Materiały i Studia” 2005, nr 25.
- Chaciński J., *Prawa podmiotowe a ochrona dóbr osobistych*, Lublin 2004.
- Cholewa-Klimek M., *Postępowanie sądowe w z sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 2006.
- Czachórski W., *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 1999.
- Czachórski W. [et al.], *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2004.
- Czachórski W., [w:] Z. Radwański (red.), *System Prawa Cywilnego. Prawo zobowiązań – Część ogólna, t. III, cz. 1*, Ossolineum, 1981.
- Czech B., [w:] K. Piasecki (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2009.
- Czuba S., *Glosa do wyroku SN z dnia 20 czerwca 1974 r., I CR 216/74*, „Nowe Prawo” 1976, nr 12.
- Dąbrowa J., [w:] Z. Radwański (red. tomu), *System Prawa Cywilnego, Prawo zobowiązań. Część ogólna, t. III, cz. 1*, Ossolineum 1981.
- Dmowski S., [w:] G. Bieniek [et al.], *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, t. 2*, Warszawa 2005.
- Dobrzański B., *Kolejność obowiązku alimentacyjnego między pasierbami a ojczymem lub macochą*, „Palestra” 1970, nr 3.
- Domański L., *Instytucje kodeksu zobowiązań. Część szczegółowa*, Warszawa 1938.
- Dominińczyk T., [w:] K. Piasecki (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2009.

- Drahl A., *Prawo do renty socjalnej osób całkowicie niezdolnych do pracy w wyniku doznania naruszenia sprawności organizmu przed ukończeniem 18 roku życia lub nauki*, „Administracja” 2010, nr 1.
- Drela M., *Charakter roszczenia o rentę z art. 444 § 2 k.c. i termin jego przedawnienia*, [w:] P. Machnikowski (red.), *Odpowiedzialność w prawie cywilnym*, Wrocław 2006.
- Drela M., [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski, *Zarys prawa cywilnego*, Warszawa 2014.
- Dubis W., [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny, Komentarz*, Warszawa 2014 (2016).
- Dubis W., *Bezpodstawne wzbogacenie i nienależne świadczenie jako źródła stosunków zobowiązaniowych*, [w:] *O źródłach i elementach stosunków cywilnoprawnych, Księga pamiątkowa ku czci prof. Alfreda Kleina*, Kraków 2000.
- Duniewska Z., *Swobodne uznanie w decyzjach ZUS*, „Monitor Prawniczy” 1993, nr 4.
- Dybowski T., *W sprawie przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody (przyczynek do dyskusji nad treścią art. 362 k.c.)*, „Nowe prawo”, 1977, nr 6.
- Dybowski T., [w:] Z. Radwański (red. tomu), *System Prawa Cywilnego, Prawo zobowiązań – część ogólna*, Ossolineum 1981.
- Dzienisiek D., *Renty w systemie ubezpieczeń społecznych*, [w:] *Ubezpieczenia społeczne w procesie zmian. 80 lat Zakładu Ubezpieczeń Społecznych*, Warszawa 2014.
- Fluss S., *The Development of National Health Legislation in Europe: The Contribution of International Organizations*, „European Journal of Health Law”, 1995, nr 2.
- Garlicki S., *Glosa do orzeczenia SN z 19 V 1965, II PR 170/65*, „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych” 1966, z. 10, poz. 213.
- Garlicki S., *Glosa do wyroku SN z 02 XII 1966, II PR 479/66*, „Nowe Prawo” 1968, nr 6.
- Garlicki S., *Odpowiedzialność cywilna za nieszczęśliwe wypadki*, Warszawa 1971.
- Górska K., *Początek biegu przedawnienia roszczeń rentowych ex delicto*, [w:] E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Aktualne zagadnienia prawa prywatnego*, Wrocław 2012.
- Grudzień A., *Pojęcie prowadzenia działalności rolniczej w orzecznictwie Sądu Najwyższego*, „Ubezpieczenia w Rolnictwie. Materiały i Studia” 2006, nr 29.
- Grzybowski S., *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*, Warszawa 1980.
- Grzybowski S., *Prawo podmiotowe i prawa człowieka*, „Krakowskie Studia Prawnicze”, 1990, nr 23.
- Gudowska B., Strusińska-Żukowska J., *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, Komentarz*, Warszawa 2011.
- Gwiadomorski J., *„Alimentacyjny” obowiązek między małżonkami*, Warszawa 1970.
- Gwiadomorski J., *Glosa do orzeczenia SN z 07 VI 1957, 3 CR 1038/56*, „Nowe Prawo” 1959, nr 5.
- Gwiadomorski J., [w:] J. St. Piątowski (red.), *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1985.

- Haberko J., *Pojęcie osoby bliskiej w prawie cywilnym*, „Przeгляд Sądowy” 2011, nr 3.
- Habuda A., *Uznanie administracyjne w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego*, „Samorząd Terytorialny” 2001, nr 6.
- Hans W., *Dożywocie w nowym kodeksie cywilnym*, „Nowe Prawo” 1965, nr 4.
- Hart G., Sławińska B., *Orzecznictwo lekarskie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych*, [w:] K.W. Frieske, E. Przychodaj (red.), *Ubezpieczenia społeczne w procesie zmian*, Warszawa 2014.
- Ignatowicz J., *Prawo rodzinne*, Warszawa 2000.
- Jackowiak U., „Niezdolność do pracy” zastąpi „inwalidztwo”, „Przeгляд Ubezpieczeń Społecznych i Gospodarczych”, 1997, nr 7.
- Jackowiak U., *Zmiana kryteriów i trybu orzekania niezdolności do pracy dla celów rentowych*, „Gdańskie Studia Prawnicze”, 2000, T. VI.
- Janiszewska B., *Aktualne zagadnienia procesów lekarskich (przeгляд orzecznictwa)*, „Prawo i Medycyna” 2004, nr 1.
- Jaskuła W., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 6 maja 2004 r., II UZP 5/04*, „Państwo i Prawo”, 2006, nr 11.
- Jaworska-Spicak E., Lejk-Kęпка A., *Renta rodzinna rolnicza*, „Ubezpieczenia w Rolnictwie. Materiały i Studia”, 2004, nr 1.
- Jaworski W.L., *Nauka prawa administracyjnego. Zagadnienia ogólne*, Warszawa 1924.
- Jeziorno J., [w:] E. Gniewek (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2006.
- Jędrasik-Jankowska I., *Wypadek w drodze do pracy lub z pracy*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2003, nr 11.
- Jędrasik-Jankowska I., *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2007, 2010, 2014.
- Jończyk J., *Prawo zabezpieczenia społecznego*, Kraków 2006.
- Kaliński M., [w:] Olejniczak A. (red.), *System Prawa Prywatnego, Zobowiązania – część ogólna, tom 6*, Warszawa 2014.
- Karaszewski G., [w:] J. Ciszewski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Kisielewicz A., *Świadczenia z ubezpieczenia społecznego przyznawane w drodze wyjątku*, „Przeгляд Ubezpieczeń Społecznych i Gospodarczych” 2001, nr 8.
- Kisielewicz A., *Emerytury i renty przyznawane w trybie szczególnym*, „Prawo Pracy” 2001, nr 9.
- Klimas M., *Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 2013.
- Kobielski W., *Czy system ubezpieczenia społecznego rolników wymaga zmian*, „Ubezpieczenia w Rolnictwie, Materiały i Studia” 2001, nr 11.
- Kordasiewicz B., [w:] Z. Radwański (red.), *System Prawa Cywilnego. Prawo cywilne – część ogólna, Tom 2*, Warszawa 2002.

- Korzonek J., Rosenblüth I., *Kodeks zobowiązań*, Kraków 1934.
- Kruczalak K., *Problem uprawnień konkubiny do renty odszkodowawczej w świetle art. 446 § 2 zd. II k.c.*, „Państwo i Prawo”, 1974, nr 10.
- Kurcysz J., *Glosa do wyroku z dnia 10 lutego 1968 r. (II PR 510/68)*, „Nowe Prawo” 1969, nr 3.
- Kuźmicka-Sulikowska J., *Zasady odpowiedzialności deliktowej w świetle nowych tendencji w ustawodawstwie polskim*, Warszawa 2011.
- Kuźniar J., *Zmiany w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*, „Prawo Pracy” 1997, nr 7.
- Kwartalna informacja statystyczna, II kwartał 2009 roku*, KRUS, Warszawa 2009.
- Lach D.E., *Kwalifikacje zawodowe a renta z tytułu niezdolności do pracy*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2012, nr 1.
- Lach D.E. [w:] B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska (red.), *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz*, Warszawa, 2011.
- Lanckoroński B., *Odpowiedzialność cywilna za pośrednie naruszenia dóbr*, Warszawa 2013.
- Lejk-Kępa A., Ociepa M.M., *Zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej. Niektóre problemy interpretacyjne*, „Ubezpieczenia w Rolnictwie. Materiały i Studia” 2005, nr 28.
- Lemkowski M., *Odsetki cywilnoprawne*, Kraków 2007.
- Lewandowicz-Machnikowska M., Zagrosik M., *Prawo do renty socjalnej*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2005, nr 5.
- Lewandowicz-Machnikowska M., *Regulacja prawna socjalnego wsparcia dla osób o niskich dochodach*, Wrocław 2013.
- Lewandowska I., *Także bez notariusza*, „Rzeczpospolita” 1998, nr 1, s. 23.
- Lewandowski S., [w:] A. Malinowski (red.), *Logika dla prawników*, Warszawa 2007.
- Łętowska E., *Przyczynienie się małoletniego do wyrządzenia szkody*, „Nowe Prawo”, 1965, z. 2.
- Madaj S., *Umowy o dożywocie pod rządem kodeksu cywilnego*, „Nowe Prawo” 1966, nr 3.
- Machnikowski P., [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Machnikowski P., Śmieja A., [w:] A. Olejniczak (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo zobowiązań – część ogólna, Tom 6*, Warszawa, 2014.
- Malaka A., *Zabezpieczenie emerytalne służb mundurowych*, [w:] *Ryzyko starości – problemy zabezpieczenia, Materiały konferencji naukowej PSUS*. Kraków 2007.
- Malaka A., *Renta inwalidzka w systemie służb mundurowych*, [w:] *Ryzyko niezdolności do pracy w zabezpieczeniu społecznym, Materiały konferencji naukowej PSUS*, Gdańsk 2006.
- Marszałkowska-Krześ E. (red.), *Postępowanie cywilne*, Warszawa, 2011.
- Masłowski Z., [w:] Z. Resich (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz, tom 2, Księga trzecia – Zobowiązania*, Warszawa 1972.

- Mojak J., [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 450–1088*, Warszawa 2013.
- Nazar M., *Glosa do wyroku SN z 08 V 1975, III CRN 36/75*, „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych” 1976, z. 6, poz. 117.
- Musiąła A., *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 lipca 2006 r., III AUa 1553/05*, „Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych” 2007, nr 10, poz. 86.
- Muszalski W., *Modele służby cywilnej a odrębne systemy emerytalne w krajach europejskich*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2009, nr 12.
- Muszalski W., *Prawo socjalne*, Warszawa, 2007.
- Nesterowicz M., *Odmowa poddania się leczeniu przez poszkodowanego jako przyczynienie się do szkody w prawie porównawczym*, „Prawo i Medycyna” 2008, nr 2.
- Nesterowicz M., *Przyczynienie się poszkodowanego do wypadków komunikacyjnych*, „Acta Universitatis Lodzianensis Folia Iuridica” 1990, nr 44.
- Niezbecka E., [w:] A. Kidyba (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna*, Warszawa 2010.
- Nitecki S., *Prawo do pomocy społecznej w polskim systemie prawnym*. Warszawa 2008.
- Nojszewska E., *System ochrony zdrowia w Polsce*, Warszawa 2011.
- Nowacki K., *Kontrola decyzji opartych na uznaniu administracyjnym*, „Acta Universitatis Wratislaviensis, Prawo” CXXIII, Wrocław 1986.
- Obłóza M., Szostak-Krzywicka H., *Analiza orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Lublinie w sprawach dotyczących zawieszenia i ograniczania wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników*, „Ubezpieczenia w Rolnictwie. Materiały i Studia” 1999, nr 4.
- Ohanowicz A., *Odpowiedzialność za szkodę z tytułu ryzyka a wina własna poszkodowanego*, [w:] *Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa dla uczczenia pracy naukowej Kazimierza Przybyłowskiego*, Kraków–Warszawa, 1964, z. 191.
- Ohanowicz A., [w:] A. Ohanowicz, J. Górski, *Zarys prawa zobowiązań*, Warszawa 1970.
- Olejniczak A., [w:] A. Kidyba (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz, Tom III, Zobowiązania – część ogólna*, LEX 2014.
- Orlewski M., Słowiński Ł., *Zakres podmiotowy ubezpieczenia społecznego rolników*, „Rejent” 2005, nr 2.
- Pajor T., *Uwagi o przyczynieniu się poszkodowanego do powstania szkody*, [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, Zakamycze 2004.
- Panowicz-Lipska J., [w:] J. Panowicz-Lipska (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, tom 8*, Warszawa, 2004.
- Pałdyna T., *Przedawnienie w prawie polskim*, wyd. 2, Warszawa 2010.

- Pazdan M., [w:] M. Safjan (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo cywilne – część ogólna, t. 1*, Warszawa 2007.
- Pietrzykowski K., [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy z komentarzem*, Warszawa 1993.
- Pławucka H., *Niezdolność do pracy w przepisach prawa emerytalno-rentowego*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 1998, nr 1, s. 2–10.
- Pławucka H. *Niezdolność do pracy dla celów rentowych w systemie ubezpieczenia społecznego rolników*, [w:] H. Szurgacz (red.), *Z aktualnych problemów prawa pracy i prawa socjalnego*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” nr 3082, Wrocław 2009.
- Pławucka H., *Ograniczenie świadczeń emerytalno – rentowych służb mundurowych*, „Przegląd Ubezpieczeń Społecznych i Gospodarczych” 2001, nr 10.
- Pławucka H., *Renta z tytułu niezdolności do pracy w systemie ubezpieczenia społecznego rolników*, [w:] Jackowiak U. (red.), *Ryzyko niezdolności do pracy w zabezpieczeniu społecznym*, Gdańsk 2006.
- Pławucka H., *Ryzyko niezdolności do pracy dla celów rentowych – konstrukcja i treść*, [w:] *Niezdolność do pracy jako ryzyko w ubezpieczeniu rentowym*, *Materiały konferencji ZUS i PSUS*, Warszawa–Chorzów 2014.
- Policzkiewicz-Zawadzka Z., *Umowa o dożywocie*, Warszawa 1971.
- Pyziak-Szafnicka M., *Prawo Podmiotowe*, „Studia Prawa Prywatnego” 2006, nr 1.
- Pyziak-Szafnicka M., [w:] M. Safjan (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo Cywilne – część ogólna, t. 1*, Warszawa 2007.
- Radwański Z., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 26 VII 1972, III CZP 50/72*, „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych” 1973, nr 7–8.
- Radwański Z., Olejniczak A., *Zobowiązania – część ogólna*, Warszawa 2006 (2012).
- Radwański Z., [w:] J. Panowicz-Lipska (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, t. 8*, Warszawa 2004 (2011).
- Radwański Z., *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2002, 2009.
- Radwański Z., *Zobowiązania – część ogólna*, Warszawa 2003.
- Radwański Z., Panowicz-Lipska J., *Zobowiązania – część szczegółowa*, Warszawa 2001, 2005.
- Rezler J., *Naprawienie szkody wynikłej ze spowodowania uszczerbku na ciele lub zdrowiu (weldług prawa cywilnego)*, Warszawa 1968.
- Rezler J., *Glosa do wyroku z dnia 11 marca 1976 r. IV CR 50/76*, „Nowe Prawo” 1978, nr 6.
- Romer T., *Ustawa o rencie socjalnej*, „Prawo Pracy” 2003, nr 9.
- Sadlik R., *Glosa do wyroku SN z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 207/07*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2011, nr 4, s. 38.

- Sadlik R., *Wypadek w drodze do (z) pracy i związane z nim świadczenia*, „Służba Pracownicza” 2007, nr 9.
- Safjan M., [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny, Komentarz do artykułów 1-449¹¹*, tom I, Warszawa 2005, 2011.
- Safjan M., [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Art. 450–1088*, tom II, Warszawa, 2013.
- Salwa Z., *Pojęcie wypadku przy pracy*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2003, nr 3.
- Sanetra W., *Wyjątkowe spory o emerytury i renty wyjątkowe*, „Przegląd Ubezpieczeń Społecznych i Zdrowotnych” 2001, nr 9.
- Senkowski J., *Pojęcie przyczynienia się poszkodowanego do szkody*, „Nowe Prawo” 1968, nr 1.
- Serda W., *Nienależne świadczenie*, Warszawa 1988.
- Siedlecki W., [w:] W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, Warszawa 2003.
- Sierpowska I., *Prawo pomocy społecznej*, Warszawa 2006.
- Smyczyński T., *Alimentacja członków rodziny w świetle systemu zabezpieczenia społecznego*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1989.
- Skowrońska-Bocian E., [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny, Komentarz do artykułów 450–1088*, Warszawa 2005.
- Smyczyński T., *Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dziecka a polityka socjalna państwa*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1978.
- Smyczyński T., [w:] T. Smyczyński (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo rodzinne i opiekuńcze, t. 12*, Warszawa 2003.
- Sobolewski P., *Zasada jedności szkody*, „Studia Iuridica – Z problematyki odpowiedzialności za szkodę” 2007, nr 47.
- Stecki L., [w:] J. Rajski (red.), *System Prawa Prywatnego. Zobowiązania – część szczególna, t. 7*, Warszawa 2004.
- Stelmachowski A. (red.), *Prawo rolne*, LexisNexis 2009.
- Strzebinczyk J., *Prawo rodzinne*, Kraków 2003.
- Sylwestrzak A., *Zamiana uprawnień dożywotnika na rentę* [w:] J. Warylewski (red.), *Zagadnienia nauki prawa w 40-lecie Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego*, „Gdańskie Studia Prawnicze”, 2010, t. XXIV, s. 210 i n.
- Szachułowicz J., [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz do art. 450–1088*, Warszawa 2009.
- Szer S., *Prawo rodzinne*, Warszawa 1966.
- Szewczyk H., *Stres jako przyczyna wypadku przy pracy*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2003, nr 6.

- Szpunar A., *Glosa do orzeczenia SN z 17 kwietnia 1962, 4 CR 21/62*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1963, nr 3, poz. 67.
- Szpunar A., *Glosa do uchwały SN (7) z dnia 17 czerwca 1963 r., sygn. akt III CO 38/62*, „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych” 1965, nr 9, poz. 196.
- Szpunar A., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 24 sierpnia 1990 r., I CR 422/90*, OSP 1992, z. 1, poz. 7.
- Szpunar A., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1993 r., (III CZP 142/93)*, „Przeegląd Sądowy” 1995, nr 4, s. 73.
- Szpunar A., *Kilka uwag o przyczynieniu się poszkodowanego do zwiększenia szkody*, „Rejent” 2002, nr 11.
- Szpunar A., *O obowiązku alimentacyjnym między rozwiedzionymi małżonkami*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1989, nr 1.
- Szpunar A., *Odszkodowanie za szkodę majątkową. Szkoda na mieniu i osobie*, Bydgoszcz 1998.
- Szpunar A., *Przedawnienie roszczenia o rentę odszkodowawczą*, „Palestra” 1972, nr 6.
- Szpunar A., *Renta na rzecz pozostałego przy życiu małżonka*, „Państwo i Prawo” 1972, nr 1.
- Szpunar A., *Roszczenia z powodu śmierci osoby bliskiej*, „Nowe Prawo” 1965, nr 3.
- Szpunar A., *Uwagi o winie poszkodowanego*, „Studia Prawnicze” 1970, z. 26–27.
- Szpunar A., *Wynagrodzenie szkody wynikłej wskutek śmierci osoby bliskiej*, Bydgoszcz 2000.
- Szpunar A., *Wina poszkodowanego w prawie cywilnym*, Warszawa 1971.
- Szustakiewicz P., *Świadczenia wyjątkowe z zakresu ubezpieczeń społecznych*, „Radca Prawny” 2007, nr 3.
- Ślebzak K., *Ochrona emerytalnych praw nabytych*, Warszawa 2009.
- Śmieja A., [w:] A. Olejniczak (red.), *System Prawa Prywatnego, Prawo zobowiązań – część ogólna, t. 6*, Warszawa 2009.
- Śmieja A., *Najem zawarty na czas oznaczony w świetle przepisów kodeksu cywilnego*, „Rejent” 1996, nr 2.
- Świątkiewicz J., *Przedmiotowy zakres sądowej kontroli legalności decyzji administracyjnych*, [w:] *Kodeks postępowania administracyjnego po nowelizacji*, Warszawa 1980.
- Tenenbaum-Kulig M., *Mechanizm pozasądowego uzyskiwania odszkodowania lub zadośćuczynienia za błąd medyczny w ujęciu projektu nowelizacji ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*, „Prawo i Medycyna” 2010, nr 4.
- Toebe B., *The Right to Health as a Human Right in International Law*, Antwerp 1999.
- Tracz G., *Sposoby jednostronnej rezygnacji z zobowiązań umownych*, Warszawa 2007.
- Uścińska G., *Zabezpieczenie społeczne osób korzystających z prawa do przemieszczania się w Unii Europejskiej*, Warszawa 2013.

- Wałachowska M., *Wynagrodzenie szkód deliktowych doznanych przez pośrednio poszkodowanych (na skutek śmierci albo uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia osoby bliskiej)*, Warszawa 2014.
- Warciański M., [w:] P. Sobolewski, M. Warciański, *Przedawnienie roszczeń deliktowych*, Wolters Kluwer 2007.
- Wiśniewski A., *Umowy losowe w prawie polskim*, Warszawa 2009.
- Wiśniewski T., [w:] G. Bieniek (red.), *Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga trzecia, Zobowiązania, tom I*, Warszawa 2006.
- Wolter A., *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 1979.
- Wolter A., Ignatowicz J., Stefaniuk K., *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2001.
- Wronkowska S., *Analiza pojęcia prawa podmiotowego*, Poznań 1973.
- Wróblewska K., *Sytuacja dziecka w prawie ubezpieczeń społecznych*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 1998, nr 6.
- Wypych-Żywicka A., *Glosa do wyroku SN z dnia 8 sierpnia 2007 r., II UK 15/07*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2009, z. 3, poz. 27.
- Zabagło W., *Treść dożywocia w kodeksie cywilnym*, „Nowe Prawo” 1966, nr 9.
- Zagrobelny K., *W sprawie szkody występującej pod postacią zwiększenia się pasywów poszkodowanego*, [w:] P. Machnikowski (red.), *Prace z Prawa Cywilnego dla uczczenia pamięci Profesora Jana Kosika*, „Prawo”, nr 308, Wrocław 2009.
- Zagrobelny K., [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2014.
- Zaradkiewicz K., [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 450–1088*, Warszawa, 2013.
- Zieleniecki M., *Rola zasiłku wyrównawczego i renty szkoleniowej w rehabilitacji zawodowej*, [w:] *Ryzyko niezdolności do pracy w zabezpieczeniu społecznym*, PSUS, Gdańsk 2006.
- Zieliński T., *Klauzule generalne w przepisach prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2001, nr 11.
- Zieliński T., *Problem „swobodnego uznania” w prawie pracy*, „Państwo i Prawo” 1961, nr 11.
- Zieliński M., *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2008.
- Ziemiak M., *Postępowanie przed wojewódzkimi komisjami do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych. Wybrane aspekty*, [w:] E. Kowalewski (red.), *Kompensacja szkód wynikłych ze zdarzeń medycznych. Problematyka cywilnoprawna i ubezpieczeniowa*, Toruń 2011.
- Zoll F., *Prawo cywilne, Część ogólna, t. I*, Poznań 1931.
- Zyss T., Boroń J., Hese R.T., *Problemy orzecznicze związane z tzw. rentą socjalną, czyli o błędzie leżącym u podstaw koncepcji tego rozwiązania orzeczniczego*, „Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii” 2007, nr 57, 153–158.

Żyliński T., *Zaopatrzenie emerytalne służby państwowej w okresie międzywojennym*, „Acta Universitatis Wratislaviensis, Prawo”, CXXI, Wrocław 1984.

Żyliński T., *Renta z tytułu inwalidztwa związanego ze służbą lub pracą*, [w:] J. Jończyk (red.), *Prawne problemy inwalidztwa, Materiały III Kolokwium Ubezpieczenia Społecznego*, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, Wrocław 1986.

[...] recenzowana książka jest wartościową monografią poświęconą instytucji renty. To, że mieści ona w sobie uwagi poświęcone poszczególnym instytucjom dającym świadczenie okresowe uprawnionym, ale regulowanym przez różne gałęzie prawa, stanowi jej zaletę.

Pozwala dostrzec bardziej złożoną konstrukcję renty pojmowanej jako obowiązek spełniania określonych świadczeń, przede wszystkim pieniężnych, w określonych jednostkach czasu. W zasadzie większość opracowań poza uwagami porządkującymi dotyka także ważnych zagadnień teoretycznych, wskazując na dobry warsztat ich autorów.

Z recenzji wydawniczej dr. hab. Krzysztofa Zagrobelnego

ISBN 978-83-65431-12-7 (druk)

ISBN 978-83-65431-13-4 (online)